

Czynności prawne

Tomasz A. Winiarczyk

wprowadzenie

- **CZYNNOCI PRAWNE** to odmiana faktów prawnych, instrument za pomocą którego podmiot stosunku cywilnoprawnego może — w granicach obowiązującego porządku prawnego — kształtować stosunki prawne

przykłady

Sprzedaż	Sporządzenie testamentu	Wystawienie weksla
Darowizna	Zwolnienie z długu	Umowa o dzieło
Przyrzeczenie publiczne	Zawarcie umowy spółki	Leasing
Pożyczka	Przechowanie	Poręczenie

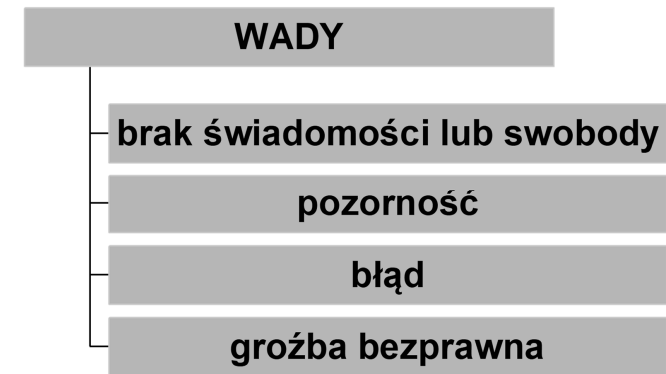
definicja czynności prawnej

- **stan faktyczny, w którego skład wchodzi co najmniej jedno oświadczenie woli, zmierzające do ustanowienia, zmiany albo zniesienia stosunku cywilnoprawnego**, z którym to stanem faktycznym ustawa wiąże skutki prawne nie tylko wyrażone w oświadczeniu woli, lecz także oświadczeniem tym nie objęte, a wynikające z ustaw, zasad współżycia społecznego lub ustalonych zwyczajów

Oświadczenie woli

Taki przejaw woli, który w sposób dostateczny wyraża zamiar wywołania skutku prawnego w postaci ustanowienia, zmiany lub zniesienia stosunku prawnego.

wady oświadczenia woli



Elementy czynności prawnej

Na czynność prawną składają się następujące elementy:

- 1) zawsze co najmniej jedno oświadczenie woli
- 2) niekiedy inne czynności (faktyczne), które norma prawna przewiduje jako nieodzowne dla zaistnienia tej czynności w sensie prawnym

Przykłady czynności faktycznych:

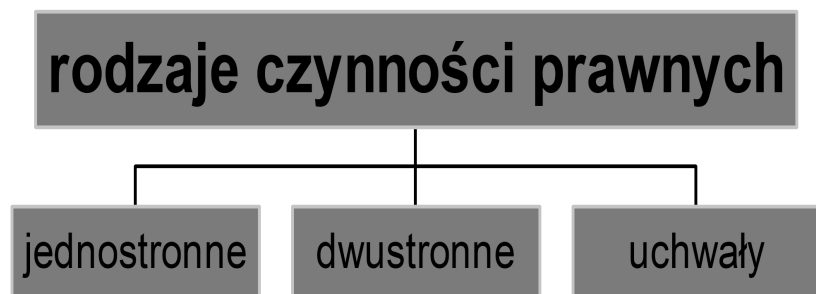
- wręczenie zadatku
- wydanie rzeczy
- wpis do księgi wieczystej

Skutek czynności prawnej

Skutek czynności prawnej następuje dlatego, że norma prawna wiąże jego powstanie z realizacją określonego stanu faktycznego przewidzianego dla danego typu czynności.

Art. 56 Kodeksu cywilnego. Czynność prawna wywołuje nie tylko skutki w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów.

Podział czynności prawnych



objaśnienia

- **Czynność jednostronna** – czynność, która dochodzi do skutku poprzez oświadczenie woli tylko jednej strony
- **Czynność dwustronna (umowa)** – czynność, która dochodzi do skutku poprzez zgodne co do treści oświadczenia woli dwu stron
- **Uchwała** – podjęcie decyzji wewnątrz jednostki organizacyjnej przez kolegialny organ takiej jednostki, gdy decyzja ta skutkuje cywilnoprawnie; uchwała może być podjęta większością głosów lub jednomyślnie

Uwaga! Strona może składać się z wielu podmiotów, np. gdy kilka osób pożyczka pieniądze z banku

- **JEDNOSTRONNE**
 - Sporządzenie testamentu
 - Przekaz
 - Wystawienie weksła
 - Wystawienie czeku
 - Złożenie oferty
 - Przyrzeczenie publiczne
- **DWUSTRONNE**
 - Sprzedaż
 - Zamiana
 - Dostawa
 - Zlecenie
 - Umowa o dzieło
 - Darowizna
 - Zwolnienie z długu
 - Najem
 - Dzierżawa
 - Pożyczka
 - Kredyt

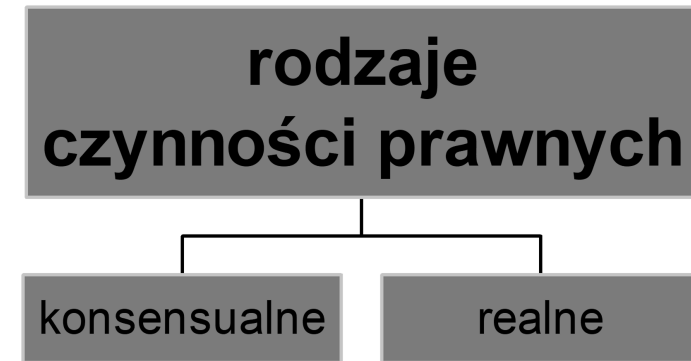
Podział czynności prawnych



Zdecydowana większość czynności to czynności *inter vivos*

- INTER VIVOS
 - Sprzedaż
 - Najem
 - Leasing
 - Darowizna
 - Dożywocie
 - Pożyczka
 - Kontraktacja
 - Wystawienie weksla
- MORTIS CAUSA
 - Sporządzenie testamentu
 - Zapis
 - Polecenie testamentowe
 - Umowa zrzeczenia się dziedziczenia

Podział czynności prawnych



objaśnienia

- KONSENSUALNE
 - Czynności dochodzące do skutku już przez samo złożenie oświadczeń woli
- REALNE
 - Czynności dochodzące do skutku po złożeniu oświadczeń woli oraz spełnieniu dodatkowych czynności

W polskim prawie **regułą jest konsensualność** czynności prawnych

- KONSENSUALNE
 - Sprzedaż
 - Pożyczka
 - Najem
 - Umowa o dzieło
 - Zlecenie
 - Testament
 - Darowizna
- REALNE
 - Zadatek
 - Przechowanie
 - Skład
 - Zastaw
 - Hipoteka
 - Użyczenie

Art. 535. Przez umowę sprzedaży sprzedawca **zobowiązuje się** przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący **zobowiązuje się** rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.

Art. 720. § 1. Przez umowę pożyczki dający pożyczkę **zobowiązuje się** przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący **zobowiązuje się** zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Art. 835. Przez umowę przechowania przechowawca zobowiązuje się zachować w stanie nie pogorszonym rzecz ruchomą **oddaną** mu na przechowanie.

Art. 307. § 1. Do ustanowienia zastawu potrzebna jest umowa między właścicielem a wierzycielem oraz, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, **wydanie** rzeczy wierzycielowi albo osobie trzeciej, na którą strony się zgodziły.

Art. 710. Przez umowę użyczenia użyczający zobowiązuje się zezwolić biorącemu, przez czas oznaczony lub nie oznaczony, na bezpłatne używanie **oddanej** mu w tym celu rzeczy.

Podział czynności prawnych



objaśnienia

ZOBOWIĄZUJĄCE		ROZPORZĄDZAJĄCE
O SKUTKU ROZPORZĄDZAJĄCYM	NIE MAJĄCE SKUTKU ROZPORZĄDZAJĄCEGO	
Czynności, których skutkiem jest powstanie zobowiązania do spełnienia określonego świadczenia		Czynności, których celem i bezpośrednim skutkiem jest przeniesienie, ograniczenie, obciążenie lub zniesienie prawa przysługującego podmiotowi dokonującemu czynności
Pośrednim skutkiem zobowiązania jest przeniesienie, ograniczenie, obciążenie lub zniesienie prawa przysługującego podmiotowi dokonującemu czynności	Zobowiązanie nie ma skutków w zakresie przeniesienia, ograniczenia, obciążenia lub zniesienia prawa przysługującego podmiotowi dokonującemu czynności	

przykłady

ZOBOWIĄZUJĄCE		ROZPORZĄDZAJĄCE
O SKUTKU ROZPORZĄDZAJĄCYM	NIE MAJĄCE SKUTKU ROZPORZĄDZAJĄCEGO	
Sprzedaż Darowizna Zamiana Dożywocie	Zlecenie Przewóz Agencja Przechowanie	Zwolnienie z długu Wyzbycie się własności rzeczy Zbycie spadku

Art. 734. [Umowa zlecenia]

§ 1. Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

– **Zobowiązanie nie pociągające żadnego skutku rozporządzającego**

Art. 888.

[Umowa darowizny]

§ 1. Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.

– **Zobowiązanie ze skutkiem rozporządzającym**

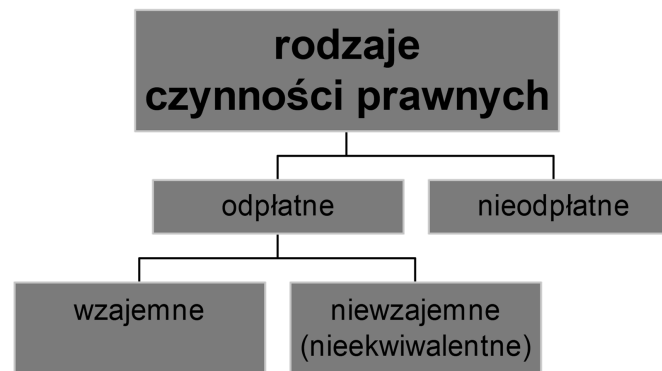
Art. 508.

[Zwolnienie z długu]

Zobowiązanie wygasza, gdy wierzyciel zwalnia dłużnika z długu, a dłużnik zwolnienie przyjmuje.

– **Rozporządzenie (bezpośredni cel)**

Podział czynności prawnych



objaśnienia

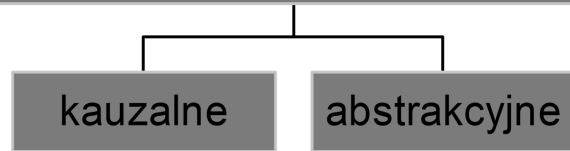
ODPŁATNE		NIEODPŁATNE
Czynności dwustronne zobowiązujące, w których świadczenie jednej strony ma nastąpić za odpłatą drugiej strony		
WZAJEMNE	NI EWZAJEMNE	
Wynagrodzenie dla jednej strony jest ekwiwalentne (równoważne) świadczeniu dla drugiej strony	Wynagrodzenie dla jednej strony nie jest ekwiwalentne (równoważne) świadczeniu dla drugiej strony	Czynności dwustronne, w których świadczenie jednej strony dokonywane jest bez wynagrodzenia

przykłady

ODPŁATNE		NIEODPŁATNE
WZAJEMNE	NI EWZAJEMNE	
Sprzedaż Zamiana Umowa o dzieło Leasing Najem Dzierżawa	Sprzedaż za „złotówkę” Pożyczka oprocentowana	Zwolnienie z długu Darowizna Użyczenie Pożyczka bez oprocentowania Zlecenie bez wynagrodzenia

Podział czynności prawnych przysparzających

rodzaje czynności prawnych



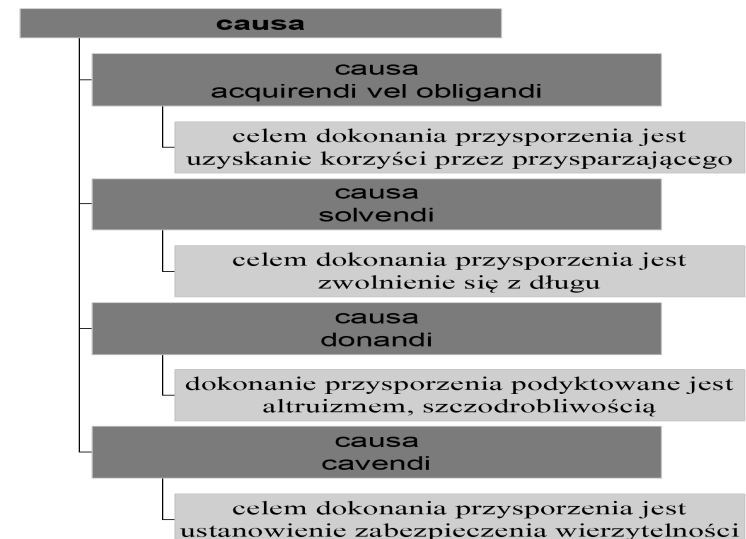
Czynności przysparzające – czynności prowadzące do zwiększenia aktywów określonej osoby lub zmniejszenia się jej pasywów

- Czynności kauzalne – czynności przysparzające dokonywane z jakiejś przyczyny, która ma potem wpływ na ważność i skuteczność dokonanej czynności
- Czynności (oderwane) abstrakcyjne – czynności przysparzające na których ważność i skuteczność ewentualna przyczyna ich dokonania nie ma wpływu

Regułą jest kauzalność czynności prawnych

- KAUZALNE
 - Sprzedaż
 - Darowizna
 - Najem
 - Pożyczka
 - Zastaw
 - Zwolnienie z długu
 - Poręczenie
 - Zapłata długu
 - Hipoteka
- ABSTRAKCYJNE
 - Przekaz
 - Weksel
 - Czek

Podział causa



FORMA CZYNNOŚCI PRAWNYCH

Regułą jest, że czynności prawnej można dokonać w sposób dowolny, byle zrozumiale wyrazić swe oświadczenie woli.

Art. 60 Kodeksu cywilnego. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny, w tym również przez ujawnienie tej woli w postaci elektronicznej (oświadczenie woli).

Rodzaje czynności prawnych ze względu na ich szatę zewnętrzną

formy czynności prawnych

1) forma
ustna

2) zwykła
forma pisemna

2) forma elektroniczna
z bezpiecznym podpisem elektronicznym

3) forma pisemna
z urzędowym poświadczeniem podpisu

3) forma pisemna
z urzędowym poświadczeniem daty

4) forma
aktu notarialnego

Rodzaje czynności prawnych ze względu na skutki prawne niezachowania formy szczególnej

formy
czynności prawnych

forma zastrzeżona pod rygorem nieważności
(ad solemnitatem)

forma zastrzeżona dla celów dowodowych
(ad probationem)

forma dla wywołania określonych skutków
(ad eventum)